

ERNST GLAESER: Ročník 1902

Rudý major

" Pozor!" " Vpravo hled'!" " Odpočítat!"

" Prvý - Druhý - Třetí _ Čtvrtý - Pátý - šestý - Sedmý - Osmý - Devátý -"

" Desátý!" - to byl Ferd.

" Jedenáctý!" - to jsem byl já.

" Třináctý!" ...

" Počkat!"

Dr. Brosius, třídní a učitel tělocviku v sekundě prohlíží očima řady. Vystrčí trochu hlavu, natáhne krk, který se zdá na tvrdém vysokém límci stále zanícený, jako papoušek, nežli chňapne po cukru; pak dupne nohou, až povyskočí šedomodrá šterka školního dvoru. Jeho ostře broušený cvikr se povážlivě kývá. Jenom stříbrný řetízek za uchem zabrání, že nespadne. Na tváři doktora Brosia naběhnou jizvy. Mezi našimi hlavami, namířenými ztrnule dopředu, zrudne jeden obličej.

" Silberstein! Ovšem, pan Silberstein od firmy David Silberstein a Co., sukna ve velkém, neumí počítat do dvanácti. Z řady!"

A Leo Silberstein, jediný žid ve třídě, vystoupí z řady.

" Zpátky!" zařve pan dr. Brosius. " Kterou nohou máš vykročit?"

" Levou..."

" Co je to zase za nevojenskou odpověď?!" křičí Brosius a vrazí do Silbersteina, až zaletí zpátky do řady.

" K rozkazu, pane dr. Brosie, levou nohou," vzlykne malý Leo, který vždycky při takových scénách má pláč na krajíčku.

Dr. Brosius šikanuje židovského žáka před třídou dál, nakonec diktuje:

" Silberstein pětadvacet dřepů, protože už po třetí při odpočítávání spal.!"

" Pohov!" zavolá na nás, potom se postaví přísně před Silbersteina a začne do taktu: " Jedna dvě tři...jedna, dvě, tři,..." Prvních pět dřepů se podaří Leovi bezvadně, potom vidím, že se chvěje. Třesou se mu kolena, krk povoluje. Špičky, na nichž dřepí sedě, ryjí v potácivé slabosti díry do země."

" Dr. Brosius se směje: " Hop, hop!" volá, " malý Silbersteiničku, ukaž přece, že jsi německý chlapec...!"

Leo se o to zoufale pokouší. Je to velmi smutné, jak chce dokázat, co nemůže. Roztaženými prsty se zarývá do písku. Záda se mu hrbí. Ale Brosius mu dá boxerskou ránu do kříže a volá: " zpříma!"

" Padouchu!" mručí vedle mne Ferd z K.

Učitel pokračuje v šikanaci židovského žáka tak dlouho, až před spolužáky omdlí. A byl to právě Ferd z K., který jej omdlelého zdvihl ze země a rozhodl se jej chránit:

Ferd z K. se zatváří jako starý. Stáhne čelo v důležité vrásky a stiskne nosní dírky. Ústa jsou jako ostrá čára.

" Otec mi tuhle řekl, že to patří k mým povinnostem, chránit slabé. Je to sprosté, bít někoho, o němž víme, že se nemůže bránit. Brosius je padouch..."

" Ano," zvolám, " my dva budeme Lea chránit."

Kývne. Položím mu paži kolem krku. Potom zpíváme. Otec Ferdův byl majorem a po Bismarckově pádu odešel z vojenské služby, žil v Anglii a odtud se svou ženou Angličankou do Indie, kde se Ferd v Kalkatě narodil. Po letech cestování po světě se se synem vrací zpět do Německa. Stal se sedlákem na svém panství a věnoval se výchově syna.

Poznal jsem Ferda když mu bylo šest let. Zaujímal u nás ve škole zvláštní postavení. Jeho intelekt, předčasně probuzený cestami a stykem s otcem, zajišťoval mu převahu, která slušela jeho mlčenlivé bytosti. V myšlenkovém obzoru naší třídy nebylo nic, co by Ferd neznal. Imponovalo nám to náramně. ...Ovládal každý cvik. Slučoval se silou obratnost. Jeho otec opravoval tato školsky správná cvičení soustavnou sportovní výchovou. Každého rána v 7 hodin učil Ferda ve stodole boxovat podle všech pravidel sportu. Za puchingball měli pytel, který naplnil major novinářskými zprávami o císařských řečech. Pro chlapcovy rány byl těžký dost.

Zatímco my jsme si v tmavých pokojích našich rodičů hráli s olověnými vojáky na balkánskou válku,..., jezdil major každý večer se synem koňmo po vlhkých lukách. Ferd spal na tvrdé matraci, a v létě se koupal často nahý v nádrži u studně před panským domem, k všeobecnému pobouření městečka. Začervenali jsme se vždy, když jsme byli u toho. Tajně jsme pozorovali Ferda, jehož hnědé tělo stálo v silném vzduchu polí a luk, jakoby se z nich bylo narodilo. Jednou, když vystupoval Ferd z nádrže, a já jsem mu držel s chvějícíma se rukama a s odvrácenou tváří osušku, přiskočil k němu malý chlapec, který měl zakázáno od rodičů svlékati se večer při světle, a kousl ho do zad. Ferd, jenž silně krvácel, ho pořádně zbil, chlapec - byl to syn faráře S. - třel stále hlavu o Ferdovy nohy a při tom, co jej Ferd pohlavkoval, líbal mu s podivně šťastnou tváří stehna. Ferd ho strásl, malý S. běžel do pole a onanoval tam za topolem, kde se na něho s chichtotem dívaly polské zemědělské dělnice. Rozkročily se před ním a volaly: " dobře...dobře..." Při tom si ukazovaly do klína.

Ferd byl po celé škole proslaven svými ranami. I žáci z vyšší třídy měli před ním úctu. Každou různost názorů si vyřídil korektně sportovně. Vždycky se rozvzteklil, nebylo - li bojováno fair. Použil - li někdo při rvačce zákeřného hmatu - například kopl protivníka, nebo mu nastavil nohu nebo udeřil jej do břicha - vyzval ho Ferd na tři kola a porazil ho, aby obnovil čest třídy. Ferd neznal nepřátel, pouze protivníky v boji. Nezazlíval nikdy nic tomu, koho přemohl. Otec ho vychovával přísně v rytířské tradici důstojnické šlechty předměšťácké

epochy.

Ferd se stane záhy mým kamarádem, ba i daleko víc...

Strčím do Ferda.

" Vidiš toho kohouta?"

Ferd se ohlédne. Jsem velmi vzrušen a neodvážuji se tam podívat. Tisknu se k němu a šeptám:
" Tady je zase, to tajemství!"

" Jaké tajemství?"

" Tamhle!" ukazují a zčervenám, neboť je to poprvé, co o tom s Ferdem mluvím.

" To přece není žádné tajemství!" směje se Ferd. " To vidím každý den. Na co by tu byl kohout?"

" Ach, Ferde, " řeknu, " ne kvůli kohoutovi - ale to přece souvisí všechno spolu, u slepic, u kachen, u koní - u lidí..."

" Ano", míní Ferd velmi lhostejně, " to asi všechno spolu souvisí. Nevím sice přesně, jak je to u lidí, ale bude to asi podobně.." Jde dál a není vůbec vzrušen.

Chytnu ho pevně.

" Ferde", zvolám, kdy se dovíme, jak je tomu u lidí?"

Ferd se zastaví a přemýšlí.

...

" Ale musíme to přece vědět, až budeme mít dívku!"

" Nechci žádnou dívku!"

Slovo sedí jako ostrý řez v skelném vzduchu. Ferd stojí nehybně. Jeho ústa se pyšně ušklíbá.

" Ferde", volám, " jak to můžeš říct. Dívka je přece nejkrásnější, co je..." Tu se Ferd dá do příšerného smíchu,...

"Už jsi někdy cítil, jak dívka páchne?"

...

Nenávidím Ferda.

Ale nechci ho nenávidět! Pomalu zdvihnu ruku a pravím: " Ano, přísahám.."

Před stodolou skočí kohout na čtvrtou slepici.

Ferd mě vezme za ruku. Stiskne ji. Potom cítím jeho obličej u své tváře. Oddychuje velmi rychle.

Chvěji se, protože tak blízko mi Ferd ještě nebyl.

...

Skloním hlavu. Ferdův dech mě zahaluje. Nevidím už ničeho. V uších mi bije krev.... Štípnu se do stehna. Ach, jak je nová tato bolest! Unavuje a sílí. Strká a drží. Letíme a padáme. Je to jako mezi smíchem a pláčem. "Tajemství!" projede mi hlavou. Políbím Ferda. Kousnu ho do rtů, a myslím si, že je to dívka...

Před vraty zastaví vůz. Majorův kočár. Pod odměřenými kroky kopyt jeho dvou siváků se roztrhne moje iluze. Uskočím. Jasně vím, že to, co jsem učinil, je nutno skrýti. Pustím Ferda.

"Au", křičí, "kousl jsi mě!" Drží na ústech kapesník. Krvácí. "Pst!" zasyknu, neprozrad' nás!"

...

Stydím se velmi, neboť vím, že jsem ho podvedl.. Ferd stojí u mne a švihne mě dvakrát přes lýtka utrženou břechťanovou větví. "Za to kousnutí", řekne.

Přikrčím se a přijmu ránu. Pálí mě na kůži, jako předtím Ferdovy rty na mých ústech. Poprosil bych Ferda, aby mě švihl ještě jednou.

Kromě Ferda se v knize ještě kromě jiných postav objevuje chlapec jménem Pfeiffer, píše se rok 1914, válka začala, otcové odešli na frontu...

Při hrách dělal Pfeiffer nepřítele. To znamenalo, že byl ode všech společně zbit. Podle ofensivy, jež byla právě aktuální, byl Francouzem nebo Rusem. Na jeho zádech, která jsme zmlátili, až měl modřiny a krevní podlitiny, jsme oslavovali vítězství otců. Pfeiffer byl ustavičně řezán.

Na školním dvoře učitelé, na ulicích faráři, na polích staří sedláci - všude, kde se na nás dívali dospělí, usmívali se a dávali nám rady, jak bychom hru ještě více přiblížili skutečnosti. Pfeiffer snesl trpělivě všechno. Byl otlůčkem našeho patriotismu.

Pfeiffer byl zastřelen, odříznut, zasypan, zajat. Pfeiffer byl zahnán na útěk, zaskočen a při pronásledování rozptýlen. Někdy jsme ho zatlačili za kopec, házeli jsme po něm hrudami, pak jsme hnali útokem a mlátili ho, až se často skutálel bez života po travnatém svahu a zůstal ležet ve zmuchlané vojenské čepici mezi ocúny. Jako zajatce jsme ho vlekli z pole do města, vytáhli jsme ho jako vyzvědače ze sklepních děr a zastřelili jsme jej před dveřmi do stáje. Přinutili jsme ho na útěk, štváli jsme ho s hlasitým řevem celým městečkem a vlekli ho potom spoutaného do pískové jámy, kde byl podle stanného práva odsouzen k smrti. Pfeiffer dostal na oči kapesník a musil prosit o život. Kňučel, lezl před poručíkem po kolenou, a když mu tento, jako zvláštní nuanci hry, daroval život, musil mu políbit ruce.

Haugwitz byl poručík, August to přivedl až na šikovatele. Hra dostoupila vrcholu, když Pfeiffera odstřelili.

...

Pfeiffer měl zavřené oči, ležel ztrnule. Na čele mu stálo několik kapek potu, jako malé kapičky úzkosti. Dívka mu obnažila levou pŕlku prsou, štípla ho v místech u srdce palcem a ukazovákem do masa, až naběhlo, pak pravila nadšeným hlasem ke střelci, který usmívaje se přistoupil: " Dobře jste mířil kamaráde.!" Střelec se uklonil. Dívka mu podala ruku... Když jsem pak běžel s Pfeifferem přes pole domů, uvažoval: " Poslyš, měla - li to být rána do srdce, byl bych musil potrhnutí pravou nohou, než jsem se zřítíl. To je tak při ranách do srdce."

Zeptal jsem se ho, odkud to ví.

" Psal to otec; měli tuhle v kumpanii tři za jeden den..."

*

Tyto boje byly jediný Pfeifferův vztah k válce. Nechal se tlouci... Bylo to, jakoby se v tomto ošklivém a zrzavém chlapci ponižovala jakási nadosobní síla. Neboť jeho schopnost vydržela naše rány, byla větší, nežli naše vytrvalost bít ho. Předěšel nás vždycky ochotou, s kterou nastavoval hřbet. Naše triumfy nás nudily. Navítězili jsme se na něm do sytosti. Přes to jsme ho bili dál.

...

Pfeiffer ani nesbíral granátové střepiny, ani nenalepoval na láhve fotografie generálů. Pfeiffer také neměl mapu, na níž si zaznamenával frontu, neměl ani černo - bílo - červený odznak, ani razítko: " Gott strafe England!" Místo toho dělal poslíčka, zametal některým občanům v neděli ulici a vydělal tím měsíčně tři marky 50 feniků, které odevzdal matce. Tento dvanáctiletý hoch byl civilista, vycitřovali jsme to, třebaže jsme to nedovedli říci - proto jsme ho bili. Překonal tyto výprasky tím, že je vydržel.